Hervormde Gemeente Lienden

SCHIJN IN LIENDEN

ADVIES NIEUW MISSIONAIR BELEID 2018-2022

PIETER-JAN VAN HALUM & ELBERT NAP

Inhoud

Woord vooraf 2

1. Inleiding 4
   1.1. Aanleiding 4
   1.2. Probleemstelling 4
   1.3. Vraagstelling 4
   1.4. Doelstelling 4
   1.5. Leeswijzer 5
2. Onderzoeksmethoden 6
3. Analyse werkgebied Lienden 8
   3.1. Feiten en cijfers 8
   3.2. Samenvatting 9
4. Missionair werk in de Hervormde Gemeente Lienden 10
   4.1. Huidig aanbod missionair werk 10
   4.2. Missionair pastoraat 14
   4.3. De gemeenteleden, leesbare brieven? 16
   4.4. Samenvatting 17
5. Hervormde gemeente Lienden als missionaire gemeente 18
   5.1. Inleiding 18
   5.2. Bezoekwerk randkerkelijken 18
   5.3. Getuigen 21
   5.4. Netwerkfocus 24
   5.5. Toerusting 25
   5.6. Communicatie 26
   5.7. IZB Focustraject 27
   5.8. Samenvatting 28
6. Missionair beleid 2019-2022 29
7. Conclusie 31
8. Bibliografie 32

Woord vooraf

Voor u ligt het rapport Schijn in Lienden. Dit rapport is geschreven als afronding van een onderzoek wat heeft plaatsgevonden in de periode april 2018 tot en met juli 2018 onder gemeenteleden, kerkenraadsleden en enkele externe experts op gebied van evangelisatie, destijds uitgevoerd door kerkelijk werker Pieter-Jan van Halum. Het doel van dit rapport is bewustwording van de missionaire roeping van iedere volgeling van Jezus binnen de Hervormde Gemeente Lienden te vergroten. Mijn verlangen is dat ieder gemeentelid dit rapport niet naast zich neerlegt, maar er in gebed mee aan de slag gaat, geleid door de Heilige Geest. De Heere God is het namelijk zo waard om gediend te worden, Hem komt alle eer toe! We dienen Hem, onder andere, door goed van Hem te spreken en te getuigen van het verlossende werk van Jezus Christus, waarmee meer zondaren tot geloof zullen komen als God het zegent.

Geschiedenis Hervormd Lienden

Al sinds de reformatie in de Betuwe in 1578 is er in ons mooie kerkgebouw in Lienden een Hervormde Gemeente van God gevestigd. Het is enkel genade van God dat we tot op de dag van vandaag, samen een gemeente van Christus mogen vormen, waarin we samenleven als broeders en zusters. Door de eeuwen heen zijn we als gemeente gezegend, en ook nu nog mogen we dankbaar zijn voor al die vrijwilligers die zich inzetten in dienst van God, tot eer van Zijn Naam en tot vermeerdering van Zijn koninkrijk.

Het gaat te ver om de gehele geschiedenis in dit voorwoord te verwerken, maar enige achtergrond is wel op zijn plaats, in het voorwoord van dit rapport. Eind jaren 70 was er een grote kaartenbak waarin de leden van de kerk geregistreerd stonden, maar de kerkgang van het overgrote deel van hen was niets of nauwelijks. Vanaf de restauratie van de kerk en na beroep van ds. H. Westerhout in 1980 is de gemeente gaan groeien. Dit ging ook gepaard met de groei van het aantal inwoners in Lienden met de bouw van Kermenstein en Het Slag. Met de groei van de kerkelijke gemeente, werden ook meer activtiteiten ontplooid. Een Zending- en Evangelisatiecommissie (ZEC) werd opgericht, een jeugdouderling werd aangesteld en er ontstond groei in het jeugd- en kringwerk.

Persoonlijk geloof en roeping

Vanaf 2004 ben zelf ik persoonlijk meer betrokken geraakt bij de Hervormde Gemeente Lienden. Zelf ben ik gedoopt en opgegroeid in de Gereformeerde Gemeente te Opheusden, waar ik tot mijn 14e levensjaar met mijn ouders als gewoonte iedere zondag mee optrok naar de kerk. Na deze tijd kwam ik geregeld met mijn broers in de kerk in Lienden, zij ook dat niet geheel vrijwillig. Na een aantal jaren stond ik op een kruispunt voor wat betreft mijn kerkgang. Harm van Hattem nam contact met mij op, en vroeg of ik zin had om naar de Jeugdvereniging te komen. Dit zie ik als het begin van het

plan van God met mijn leven. Na een ernstig auto-ongeluk in datzelfde jaar, werd de roepstem van de Heere God steeds sterker om Hem aan te nemen als mijn Verlosser en ben ik tot geloof gekomen. In 2006 mocht ik belijdenis van het geloof afleggen, na belijdeniscatechisatie bij ds. T.C. de Leeuw te hebben gevolgd. In 2008 bracht de Heere mijn huidige vrouw Veronique op mijn levenspad, ook via de jeugdvereniging. Veronique was zelf niet gelovig opgevoed, maar na een aantal jaren weerstand, kwam zij in 2008 tot geloof en mocht in 2009 belijdenis van haar geloof afleggen voor de gemeente en werd ze ook gedoopt. In 2010 ben ik met haar getrouwd en is ons huwelijk ingezegend door ds. J. Niesing. De Heere God zegende ons huwelijk met 4 kinderen.

In 2011 raakte ik betrokken bij het werk van de ZEC, destijds onder leiding van Gerjan Zeissink. Kort daarna was in de kerkenraad de wens uitgesproken tot het instellen van een evangelisatieouderling, en in 2013 kwam ik daarvoor op dubbeltal te staan. Ik kon niet onder deze roeping van de Heere God uit, Hij riep mij om de gemeente van Christus te dienen en leiding te geven aan de ZEC en haar missionaire activiteiten in de gemeente. De afgelopen jaren is mij steeds duidelijker geworden dat missionaire activiteiten alleen niet afdoende zijn, net zo min als dat alleen de ZEC een missionaire taak heeft. Daartoe is ook het eerste visiestuk, ‘Licht in Lienden’ op gesteld. De belangrijkste taak van de evangelisatieouderling, samen met de ZEC, is het bevorderen van de bewustwording en toerusting van gemeenteleden op het gebied van evangelisatie en daarnaast het geven van leiding aan haar missionaire activiteiten.

Dankwoord

Met dit rapport hoop ik de bewustwording van de Hervormde Gemeente Lienden te bevorderen, en met de inhoud van dit rapport tegelijk ook toerusting te geven. Daartoe ben ik veel dank verschuldigd aan Pieter-Jan van Halum, die alle gesprekken heeft gevoerd om tot dit rapport te komen. Net voor zijn vertrek hebben we samen hard gewerkt om het rapport in een conceptversie af te ronden, zodat deze besproken kon worden in de kerkenraad. Ook ben ik dank verschuldigd aan de kerkenraad zelf, die met opbouwende kritiek een belangrijke bijdrage heeft geleverd bij de totstandkoming ervan. Specifiek wil ik graag nog ouderling Stef Groenewoud noemen, die als tweede lezer mij heeft geholpen bij de afronding. Maar bovenal wil ik de Heere God danken, loven en prijzen, dat Hij heeft voorzien! Mijn gebed is dat Hij de uitwerking van dit rapport zegent tot eer en verheerlijking van Zijn eeuwig volprezen Naam!

Elbert Nap
Evangelisatieouderling Hervormde Gemeente Lienden

1. Inleiding

1.1. Aanleiding

> *U bent het licht van de wereld. Een stad die boven op een berg ligt, kan niet verborgen zijn. En ook steekt men geen lamp aan en zet die onder de korenmaat, maar op de standaard, en hij schijnt voor allen die in het huis zijn. Laat uw licht zo schijnen voor de mensen, dat zij uw goede werken zien en uw Vader, Die in de hemelen is, verheerlijken. (Mat. 5:14-16)*

Licht in Lienden, dat was de titel van de missionaire visie die in 2014 werd vastgesteld. Een prachtige titel gebaseerd op bovenstaande tekst. Een tekst die ons bepaalt bij de kern van het geloof. Jezus het Licht van de wereld. Hij kwam om de mens te redden van zonde en schuld. Van Hem mogen we getuigen en door hem mogen wij het licht in de wereld zijn. Het licht in Lienden.

1.2. Probleemstelling

Licht in Lienden is nog steeds actueel. Het is nog steeds de roeping van de gemeente om het licht in de wereld te zijn. Echter, voor veel mensen is deze visie wat op de achtergrond komen te staan. Bovendien wordt ervaren dat -ondanks de aanzetten van Licht in Lienden - de missionaire doelgroep (buiten- of randkerkelijken in Lienden) niet of onvoldoende bereikt wordt door onze gemeente(leden). Toch is er een groep trouwe gemeenteleden die zich graag wil inzetten voor de verspreiding van het evangelie. Zij zouden graag zien dat alle kerkgangers vol zouden raken van het evangelie en door het werk van de Heilige Geest worden tot een levende brief (2 Kor. 3:3).

Daarom is er in de kerkenraadsvergadering van 7 december 2017 akkoord gegeven tot uitvoering van een missionair (onderzoeks)project door kerkelijk werker Pieter-Jan van Halum onder leiding van evangelisatieouderling Elbert Nap. De vraagstelling van dit project is als volgt:

1.3. Vraagstelling

I. Hoe ziet het missionaire werkgebied van Lienden er uit?
II. Welke missionaire activiteiten zijn er in onze gemeente; wat gaat er goed en wat kan er beter?
III. Hoe ervaren de betrokken gemeenteleden hun missionaire roeping? Wat hebben zij nodig om deze roeping te versterken, of tot uiting te brengen?
IV. Hoe kunnen we de buiten- en randkerkelijke mensen uit Lienden bereiken met het evangelie?

1.4. Doelstelling

Aan het eind van project wilden we het volgende gerealiseerd hebben:

I. Een heldere analyse van missionair werkgebied Lienden.
II. Advies welk missionair model kansrijk is in Lienden en hoe gemeenteleden daarin het best betrokken kunnen worden.[1]
III. Een voorstel voor de toerusting en training van ouderlingen en gemeenteleden
IV. Een voorstel geformuleerd voor de missionaire paragraaf voor het beleidsplan 2018-2022.

[1] De PKN biedt doormiddel van de map '30 kansrijke modellen voor de missionaire gemeente' mogelijkheden om missionair kerkzijn in praktijk te brengen.

Doelstelling van dit onderzoek is overigens niet om meningen van een representatieve groep van de Hervormde Gemeente Lienden weer te geven. De geïnterviewden, zoals weergegeven in hoofdstuk 2, zijn min-of meer reeds missionair betrokken in onze gemeente of elders, al dan niet in een commissie of kerkenraad.

Doelstelling is wel om de bewustwording van de missionaire roeping (zie Mattheüs 28:19) binnen de Hervormde Gemeente Lienden en het gesprek met elkaar te bevorderen, tot opbouw van de gemeente en verheerlijking van Gods Naam.

1.5. Leeswijzer

Onderstaande tabel toont waar in dit rapport de onderzoeksvragen- en doelstellingen worden beantwoord:

Onderzoeksvraag	Verwijzing
Hoe ziet het missionaire werkgebied van Lienden er uit?	Hoofdstuk 3
Welke missionaire activiteiten zijn er in onze gemeente; wat gaat er goed en wat kan er beter?	Paragrafen 4.1 en 4.4
Hoe ervaren de betrokken gemeenteleden hun missionaire roeping? Wat hebben zij nodig om deze roeping te versterken, of tot uiting te brengen?	Paragrafen 4.2 tot en met 4.4
Hoe kunnen we de buiten- en randkerkelijke mensen uit Lienden bereiken met het evangelie?	Hoofdstuk 5

Schijn in Lienden. Dat is de titel geworden. Een logisch gevolg op de vorige missionaire visie: ‘Licht in Lienden’. Meer nog dan in Licht in Lienden willen we de gemeente in dit rapport oproepen tot hun missionaire opdracht. Vandaar ook de meer activerende titel: ‘Schijn in Lienden’, gebaseerd op Filippenzen 2:15:

> *opdat u onberispelijk en oprecht zult zijn, kinderen van God, smetteloos te midden van een verkeerd en ontaard geslacht, waaronder u schijnt als lichten in de wereld,*

Het is het gebed en verlangen is dat dit rapport hieraan mag bijdragen. Dat de gemeenteleden van de Hervormde Gemeente Lienden zullen schijnen als lichten in Lienden. Niet enkel om de kerk te laten groeien, niet om onszelf op de borst te kunnen kloppen, maar dat wij op deze manier God de eer kunnen geven die Hem toekomt!

De uitkomsten van het onderzoek zijn in de periode september 2018 tot en met maart 2019 besproken in de kerkenraad. Het doel van dit rapport is om de gemeente deelgenoot te maken van de onderzoeksresultaten. Dit betekent niet dat iedere suggestie die in dit rapport ter sprake komt, ook daadwerkelijk direct zullen leiden tot concrete beleidsvoornemens. De missionaire beleidsvoornemens voor de periode 2019-2022 zijn opgenomen in hoofdstuk 6, welk een onderdeel is geworden van het beleidsplan van de Hervormde Gemeente Lienden.

Lienden, maart 2019

Elbert Nap
Evangelisatieouderling Hervormde Gemeente Lienden

2. Onderzoeksmethoden

Om de onderzoeksvragen te beantwoorden en de -doelen te bereiken, hebben we in diverse stappen verschillende (ondezoeks)methoden gebruikt:

Onderzoeksvraag of -doel	Methode
1) Hoe ziet het missionaire werkgebied van Lienden er eigenlijk uit?	• Benutting LRP • Gesprekken met sectie-ouderlingen, predikant en pastoraal werker • Benutting cijfers burgerlijke gemeente
2) Welke missionaire activiteiten vinden er *nu* al plaats in onze gemeente; wat gaat er goed en wat kan er beter?	• Gesprekken met diverse gemeenteleden, die op één of andere manier al te maken hebben met missionair werk (zie hieronder)
3) Hoe ervaren de betrokken gemeenteleden hun missionaire roeping? Wat hebben zij nodig om deze roeping te versterken, of tot uiting te brengen?	• Gesprekken met diverse gemeenteleden, die op één of andere manier al te maken hebben met missionair werk (zie hieronder)
4) Hoe kunnen we de buiten- en randkerkelijke mensen uit Lienden bereiken met het evangelie?	• Gesprekken met diverse gemeenteleden, die op één of andere manier al te maken hebben met missionair werk (zie hieronder) • Gesprekken met experts missionair werk (zie onder) • Bestudering van de map '30 kansrijke modellen voor de missionaire gemeente'. Mogelijkheden om missionair kerkzijn in praktijk te brengen.

Met de volgende gemeenteleden is gesproken over de ervaren missionaire roeping, wat men nodig heeft om die tot uiting te brengen en de vraag hoe we de doelgroep kunnen bereiken met het evangelie:

- Kerkenraadsleden:
  - Ds. J. Niesing en ds. L. Hak
  - Brs. Arjan van Vugt en Richard ter Beek
  - Br. Roel van Beijnum
  - Br. Gert Bresser
  - Br. Jan-Willem van der Laan
  - Br. Bas Verspuij
  - Br. Arie Broekhuizen
  - Br. Tom de Leeuw
  - Br. Stef Groenewoud
- Zending en Evangelisatie Commissie
- Team Alpha-cursus
- Team godsdienstonderwijs openbare school
- Team creatieve avonden
- Team vluchtelingenwerk
- Team VBW
- Organisatie inloopochtenden

Figuur 1 Kerk Lienden

De volgende experts missionair werk zijn gesproken tijdens dit onderzoek:

- Ds. Marius van Duin (Verbindend specialist missionaire gemeenten/projecten PKN)
- Henri Wijnne (IZB)
- Wim van de Vegte (evangelist Voorthuizen)
- Ds. M. van Dam (predikant Herv. Gem. Baarn, studie gedaan naar dorpsgemeenten)

3. Analyse werkgebied Lienden

3.1. Feiten en cijfers

Lienden is met 6465 inwoners in 2017 het grootste dorp binnen de gemeente Buren. Er wonen 2505 huishoudens in Lienden. Lienden kenmerkt zich door de vele fruitteelt en boomkwekerijen in de omgeving. Kenmerkend voor deze omgeving (evenals andere dorpen) is een relatief laag opleidingsniveau en veel mensen die hun brood verdienen in praktische beroepen.

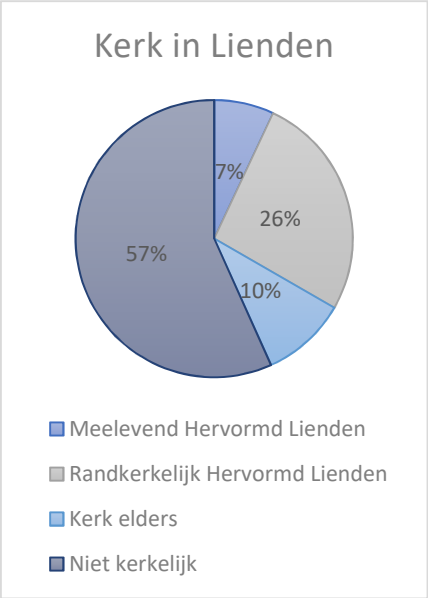

Wanneer we in eerste opzicht kijken naar Lienden, dan lijkt dit een kerkelijk of gelovig dorp. Relatief veel dorpsgenoten gaan naar de kerk en ook de protestants-christelijke school neemt een grote plaats in binnen de samenleving. Desondanks zijn er van de 2505 huishoudens[2] in Lienden maar 837[3] ingeschreven bij de Hervormde Gemeente in Lienden. Hiervan zijn er slechts 175 meelevend[4] en dus 662 randkerkelijk. Naar een grove (en ruime) schatting denken we dat 10% van de huishoudens elders kerkt. In dat geval zouden we kunnen zeggen dat 425 huishoudens in Lienden kerkelijke mensen zijn, 662 huishoudens randkerkelijk en dus 1418 adressen niet kerkelijk.

Dit zijn schokkende cijfers. Maar in dorpen vind je een relatief hoge mate van acceptatie van 'de dingen zoals ze zijn'. Als het gaat om missionair werk is de beleving in een dorp vaak dat de kaarten al geschud zijn. 'Het is nu eenmaal zo: je hebt kerkelijke mensen en niet-kerkelijke mensen'. Men is gewend dat er kerkelijke mensen en onkerkelijke mensen zijn en men verwacht niet dat onkerkelijke mensen snel bij de kerk zullen aansluiten. In de gesprekken werd dit ook duidelijk. Het grijze gebied van afhakers en randleden wordt vaak gezien als zendingsgebied, want men verwacht niet dat iemand zonder kerkelijke achtergrond zal aansluiten bij de christelijke gemeente.

"Lienden is een enorm zendingsgebied"

Laat dit rapport een eyeopener zijn. Het is wellicht een schatting, maar als we hier uitdrukken dat zeker 2000 huishoudens niet of randkerkelijk en dus zeer waarschijnlijk zonder God leven, dan dienen onze ogen toch geopend te worden. Lienden is een enorm zendingsgebied.

Er openbaren zich gelukkig ook mogelijkheden. Lienden is de afgelopen jaren sterk veranderd. Enerzijds merken we de invloed van onze individualistische samenleving waarin minder mensen weerstand hebben tegen de kerk ("leven en laten leven"). Anderzijds zien we dat christenen ook meer deelnemen aan buitenkerkelijke verenigingen zoals de buurtvereniging of de voetbalvereniging. Hierdoor ontmoeten gelovigen en ongelovigen elkaar vaker dan vroeger. Dit wil overigens niet zeggen dat er vaker gesprekken zijn over principes en idealen. Enerzijds komt dit omdat veel Betuwenaren niet snel het achterste van hun tong laten zien, anderzijds is het een bekend verschijnsel dat mensen in dorpen zich minder sterk profileren. Men voert graag een gesprekje over het weer en over de laatste dorpsnieuwtjes, maar blijft liever wat aan de oppervlakte

[2] Cijfers 2017, https://allecijfers.nl/wijk/wijk-lienden-buren/
[3] Op basis van een export uit LRP op 1-4-2018 (alleen pastorale eenheden in Lienden meegerekend).
[4] Bepaald op basis van gesprekken met sectie-ouderlingen na bespreking a.d.h.v. ledenexport LRP 1-4-2018

als het gaat over de diepere dingen van het leven. Men is niet zo snel geneigd om over hun geloof te spreken met dorpsgenoten.

3.2. Samenvatting

In dit hoofdstuk wordt de volgende onderzoeksvraag beantwoordt:
Hoe ziet het missionaire werkgebied van Lienden er uit?

Lienden is zendingsgebied. Zeker 2000 van de 2500 huishoudens zijn rand- of buitenkerkelijk. Tegelijkertijd is er meer interactie tussen het gelovige en ongelovige deel van het dorp. Dit schept mogelijkheden. Aan de andere kant vinden mensen een openhartig gesprek over de wezenlijke zaken lastig. Mensen beperken zich tot de spreekwoordelijke 'koetjes en kalfjes' en vinden het lastig zich te profileren. Mogelijkheden om over het geloof te spreken zijn er vaker. Maar dat vraagt om toerusting van gemeenteleden. Hierop zullen we later in dit rapport terugkomen.

Figuur 2 Dorpskern Lienden vanuit de kerktoren, 1930

Figuur 3 Dorpskern Lienden vanuit de kerktoren, 2018

4. Missionair werk in de Hervormde Gemeente Lienden

Wanneer we spreken over missionair werk dan is het goed om deze definitie eerst te definiëren. Als we spreken over missionaire werk dan bedoelen we: onder ongelovigen getuigen van het reddend werk van Jezus Christus. Dit kan door activiteiten, zoals de Vakantie Bijbelweek en Alpha-cursus, maar ook door gelovigen in een persoonlijke setting. Je zou dus kunnen spreken van een georganiseerde vorm en een ongeorganiseerde vorm.

"De uitvoering van het missionaire werk ligt niet bij de ZEC maar bij iedere kerkganger.

Of het nu gaat om georganiseerd of ongeorganiseerd missionair werk, het valt op dat er in Lienden sprake is van twee groepen. De ene groep is betrokken bij het missionair werk en de andere groep is dat niet of nauwelijks. Als het gaat om de verhoudingen van die groepen dan lopen de meningen uiteen. Over het algemeen wordt verondersteld dat de groep gemeenteleden die missionair werk belangrijk vindt, een stuk kleiner is dan de andere groep. Sommigen noemden evangelisatiewerk zelfs het ondergeschoven kindje in de kerk. Dit moet genuanceerd worden; er zijn veel gemeenteleden die zelf niet actief betrokken zijn bij missionaire activiteiten, maar het wel heel goed vinden dat anderen dit doen. Dit heeft er ook mee te maken dat veel mensen bij de term missionair werk vooral denken aan de georganiseerde vorm. Daarmee wordt voor veel gemeenteleden het missionair werk iets wat buiten henzelf staat. Iets wat vooral voor een aantal enthousiastelingen is. Gevaar hiervan is dat mensen hun missionaire roeping afkopen: 'wij hebben toch een ZEC die zich hiervoor inzet'. Hierdoor ligt de missionaire opdracht te veel bij ZEC. De ZEC is een adviesorgaan van de kerkenraad wat zodoende als taak heeft om de kerkenraad te adviseren op beleid van zending en evangelisatie en het coördineren van missionaire activiteiten. De uitvoering van het missionaire werk ligt daarmee niet bij de ZEC maar bij iedere kerkganger. Maar helaas erkent niet iedereen deze persoonlijke verantwoordelijkheid. Wij hebben echter allemaal als christen de missionaire roeping, zoals bijvoorbeeld blijkt uit de opdracht die Jezus gaf voor Zijn hemelvaart: *Ga dan heen, onderwijs al de volken, hen dopend in de Naam van de Vader en van de Zoon en van de Heilige Geest, hun lerend alles wat Ik u geboden heb, in acht te nemen. (Mattheüs 28:19)*

4.1. Huidig aanbod missionair werk

In de HG Lienden worden verschillende activiteiten georganiseerd. Sommige staan open voor iedereen (ook buitenkerkelijken), andere zijn specifiek georganiseerd ten behoeve van het missionaire werk. In deze paragraaf ligt de focus op deze laatste activiteiten. Gesproken hebbende met alle teams valt het op dat de meeste activiteiten goed lopen, op een enkele activiteit na zijn er dan ook geen grote verbeterpunten te noemen. Doorgaans lijken de activiteiten in een vraag te voorzien, en lijken er geen grote behoeftes onbeantwoord te blijven. Er hoeven dan ook geen extra activiteiten georganiseerd te worden. Hierbij viel het overigens ook op dat alle teams voldoende reflecterend vermogen hebben om dingen te veranderen/verbeteren als dat nodig is.

Er zijn de volgende georganiseerde missionaire activiteiten in de HG Lienden:

Activiteit	Periode	Aantal deelnemers	Aantal leiding
Alpha cursus	Januari – April, 10 avonden, een vrijdagavond en een zaterdag	5 tot 15	4 cursusleiding, daarnaast nog kooksters, afwassers en muziekbegeleiding
Vakantie Bijbel Week (ochtendprogramma)	Laatste week van de zomervakantie van het basisonderwijs (dinsdag t/m vrijdag)	250-300 kinderen van 4 tot 12 jaar	10 vrijwilligers in VBW-team (februari-augustus) en zo'n 60 aanvullend tijdens de week en voorbereiding
Vakantie Bijbel Week (avondprogramma)	Laatste week van de zomervakantie van het basisonderwijs (dinsdag t/m vrijdag)	15-50 deelnemers, afhankelijk van activiteit	5-15 vrijwilligers
Verspreiding Echo	Week voor Kerst en Pasen	2200 huishoudens	15-20 bezorgers
Creatieve avonden	4 avonden per jaar en op donderdag tijdens VBW	10-25 deelnemers	4 vrijwilligers
Godsdienstonderwijs Openbare School	Schooljaar, vast moment in de week	Allen, tenzij ouders aangeven niet te willen	2 vrijwilligers
Inloopochtenden	Laatste donderdag van de maand van 9.30 tot 11.30	0-10 deelnemers	1 vrijwilliger
Vluchtelingenwerk	Laatste zaterdag van de maand van 13.30 tot 15.30	10-30 deelnemers	10 vrijwilligers
Laagdrempelige diensten	Bid- en dankdagmorgen, VBW kerkdienst en Kerstfeestviering op 2e Kerstdag	350-450 deelnemers	Docenten Eben-Haëzerschool, VBW team, clubleiding

Alpha cursus

De Alpha cursus is een cursus waarbij in circa tien interactieve en gezellige bijeenkomsten de inhoud van het christelijk geloof wordt ontdekt. Elke Alpha begint met een lekkere maaltijd. Hét moment om elkaar op een ontspannen manier goed te leren kennen. Na de maaltijd is er een kort, inspirerend verhaal over een van de onderwerpen. Daarna is er alle ruimte om vragen en gedachten te delen in kleine groepen.

Het type cursisten is eigenlijk heel divers. Sommigen komen al jarenlang naar de kerk, anderen weten niets van het christelijk geloof. Doorgaans gaat het om mensen met geestelijke bagage. Zij hebben vaak van alles meegemaakt in het leven. Ze zoeken naar geloof maar ook naar gezelschap. De cursisten komen binnen via de kranten, facebook, website, Alpha Nederland, uitnodigingsfolder via gemeenteleden, via oud-cursisten en via kerkenraadsleden.

In het verleden is gebleken dat het heel fijn is als gemeenteleden mensen in hun netwerk uitnodigen, en ervoor kiezen om de cursus als buddy mee te maken. Dan hoeven de cursisten niet alleen en is de drempel lager. Dan is er ook nog ruimte om met je 'buddy' de materie nog een keer te bespreken.

Wat er na de cursus gebeurt is heel divers. Sommige mensen vestigen zich binnen de HG Lienden (of waren dat al), anderen gaan naar een andere kerk. Ook is er een groep die de kerk een stap te ver vindt. Voor hen was er voorheen de Emmaüs cursus (een vervolg op de Alpha cursus). Echter was daar niet altijd interesse voor, vanwege de lange duur (4 jaar) en deden er vooral kerkmensen aan mee. Vasthouden van Alpha-cursisten wordt nu getracht met een extra Maranatha bijbelstudiegroep, waarbij er een nieuwe laagdrempelige kring wordt opgericht.

Vakantie Bijbel Week

De Vakantie Bijbel Week (kortweg VBW), is een feestelijke 'actie' van een paar dagen die in de laatste week van de schoolvakantie plaatsvindt. De VBW wil rand- en buitenkerkelijke kinderen en tieners (en hun ouders) in aanraking brengen met God en Jezus door het Evangelie te vertellen en door voor te leven wat ons met hulp van de Heilige Geest door de Bijbel is bekend geworden.

De VBW vindt plaats in een sfeer van veiligheid en gezelligheid, waar de kinderen en tieners worden bevestigd in wie ze zijn; waar naar hen wordt gekeken met de ogen van Christus. Door het vertellen van een Bijbelverhaal, het spelen van sketches, gesprekjes in kleine groepjes en door verschillende andere activiteiten als knutselen, (buiten)spelletjes en samen eten, worden kinderen en tieners door christenen op het spoor gezet van God en de Bijbel. Al deze onderdelen zijn erop gericht iets van de liefde van Jezus Christus door te geven.

Binnen de HG Lienden zijn er verschillende doelgroepen. Het ochtendprogramma is voor kinderen van vier tot twaalf jaar. Dit zijn tussen de 250 en 300 kinderen, waarvan doorgaans zo'n 60-70% geen lid is van de HG Lienden. Zo'n 75% van de kinderen zijn afkomstig uit Lienden zelf, hiervan is zo'n 60% geen lid van de HG Lienden. De VBW bestaat al sinds de begin jaren 80 en is vooral in de afgelopen jaren flink gegroeid. Er wordt gezien dat veel kinderen elkaar meenemen. Er is ook een avondprogramma. Daar valt nog winst te behalen in het aantal buitenkerkelijke deelnemers. Op zondag is er een afsluitingsdienst, waarbij buitenkerkelijke kinderen met hun ouders vaak worden gemist, dit wel in tegenstelling tot de afsluiting op vrijdagavond. Dit is jammer en er valt over na te denken hoe we dit kunnen verbeteren.

Het blijft lastig om voldoende vrijwilligers te krijgen tijdens deze week, waardoor er ook begeleiding is die niet altijd een kerkelijke achtergrond heeft. Hier wordt rekening mee gehouden, bij de taakverdeling, dat er altijd vrijwilligers vanuit onze eigen gemeente een bijbelverhaal vertellen, of bij de georganiseerde gesprekjes met kinderen aanwezig zijn.

Een ander aandachtspunt ligt in de verbinding van jongeren met de gemeente. Sommige kinderen komen jarenlang naar de VBW maar nadat ze naar de middelbare school gaan zien we ze niet bij het avondprogramma of andere kerkelijke activiteiten. Moet dit anders? Of is het goed als we gedurende de kinderjaren zaaien tijdens de VBW en daarna biddend afwachten wat ervan opkomt?

Verspreiding Echo

Echo is een blad van de IZB wat bedoeld is als een hulpmiddel bij het missionaire gesprek. Het richt zich op religieuze zoekers die nauwelijks bekend zijn met de kerk en het christelijk geloof. Het blad Echo verschijnt tweemaal per jaar, rond Kerst en Pasen. In Lienden worden deze bladen huis aan huis verspreid. Omdat het blad door de brievenbus wordt gestopt is er geen zicht op de 'resultaten' van het blad. Echter kost het persoonlijk overhandigen van de bladen veel tijd en heeft het in het verleden weleens voor negatieve ervaringen gezorgd. Toch heeft de Echo een belangrijke taak.

Enerzijds zorgt het voor een stukje zichtbaarheid in het dorp daarnaast is het de spreekbuis naar de buitenkerkelijke toe. De achterzijde van de Echo wordt goed gebruikt om zaken van de HG Lienden onder de aandacht te brengen zoals VBW en de kerkdienst op Tweede Kerstdag.

Godsdienstonderwijs openbare school

Miranda van Vugt en Betsy Zeissink verzorgen lessen godsdienstig vormingsonderwijs op de openbare school. De lessen gaan over thema's uit het leven van de kinderen. Die verbinden ze met Bijbelse en levensbeschouwelijke verhalen. Zo ervaren kinderen wat het geloof in God kan betekenen voor mensen van toen en kinderen van nu.

Evangeliseren is niet toegestaan, maar door hetgeen Betsy en Miranda vertellen kunnen ze wel getuigen. Op die manier kunnen ze bepaalde (negatieve) vooroordelen over christenen wijzigen. Daardoor krijgen buitenkerkelijke kinderen een positiever beeld van christenen. Overigens, ze mogen niet evangeliseren maar ze vertellen verhalen uit de Bijbel, en Bijbelverhalen kunnen mensen raken. Daar geloven we in.

Het is wel zwaar qua ordeproblemen. Maar het is heel mooi en heel belangrijk. De kerk is nauw betrokken en helpt daar waar nodig. Doordat je als kerk op school zichtbaar bent komen er steeds meer kinderen van deze school naar de VBW. Maar dat komt ook omdat christelijke kinderen naar de voetbal en scouting zijn gegaan. Dat werkt grensverleggend.

Creatieve avonden

De creatieve avonden zijn avonden waar wordt geknutseld. Iedereen is op deze avonden welkom, kerkelijk of niet, jong of oud, het maakt allemaal niet uit. De avonden worden begonnen met schriftlezing en gebed. Tijdens het knutselen zijn er niet standaard gesprekken over het geloof. Mede omdat iedereen druk bezig is met het knutselen, gespreksonderwerpen worden niet opgelegd. Iedereen krijgt een Bijbeltekst mee aan het eind van de avond.

Doorgaans komen er zo'n 22 vrouwen naar de avonden. Het is de bedoeling dat wanneer er gemeenteleden naar de creatieve avond komen dat zij ook iemand meenemen. Dit wordt vaak gedaan. Er is een grote groep die niet uit Hervormd Lienden komt. Maar of deze mensen dan buitenkerkelijk zijn of uit een andere kerk komen is niet bekend.

Er zou meer aandacht in de kerk kunnen zijn voor de creatieve avond. De organisatie heeft het gevoel dat het er een beetje bijhangt. Het wordt niet afgekondigd in de kerk of voor gebeden. Dit zou uitgebreider kunnen.

Inloopochtenden

De inloopochtenden zijn in 2010 ontstaan met als doelstelling gezellig samenzijn (voor eenzamen). Tijdens de morgens wordt er een spelletje gespeelt en een praatje gemaakt. Het geloof is wel een drijfveer om de morgens te organiseren, maar getuigen speelt geen grote rol tijdens de ochtenden zelf. Het is niet echt kerkelijk, gewoon gezellig samenzijn. Echter is er vrijwel nooit een buitenkerkelijke geweest. Er kwamen altijd acht ouderen van de gemeente naar de morgen maar dat wordt ook minder. Het lijkt alsof de doelgroep geen behoefte heeft aan deze morgens. Dit zou er mee te maken kunnen hebben dat er vergelijkbare ochtenden worden georganiseerd in het Kulturhus en in Blommeland. De inloopochtenden in de Open Deur zijn een aflopende zaak. Iemand kan het proberen om nieuw leven in te blazen, maar het huidige team voelt daar weinig voor. Wanneer er niemand komt die het nieuw leven inblaast zal het waarschijnlijk opgeheven worden.

Vluchtelingenwerk

Toen in 2017 de Alpha-cursus geen doorgang kon vinden is het vluchtelingenwerk ontstaan. In dit onderdeel van het gemeentewerk staat de ontmoeting centraal. Ontmoeting als vluchtelingen onder elkaar en ontmoetingen met Nederlanders. Daarbij is evangeliseren geen doelstelling, echter wordt wel geprobeerd om negatieve vooroordelen over het christendom te doorbreken. Vluchtelingenwerk zijn twee bijeenkomsten per maand. Op de laatste vrijdagochtend van de maand is er een bijeenkomst voor vrouwen. Hier wordt onder het genot van een kopje koffie of thee een goed gesprek gevoerd. Op de laatste zaterdag van de maand is er een middag voor het hele gezin[5]. Ook bij deze de zaterdag bijeenkomsten is ontmoeting erg belangrijk. Het is voor de vluchtelingen heel moeilijk om met Nederlanders in contact te komen. Daarom zou het fijn zijn als er meer gemeenteleden af en toe zouden aanschuiven bij de middagen.

Laagdrempelige diensten

Door verschillende gesprekspartners werd grote waardering uitgesproken voor de laagdrempelige diensten. Hierbij werden de aangepaste diensten voor anders begaafden, de VBW-dienst, de diensten op bid- en dankdagen en de dienst op Tweede Kerstdag genoemd. In deze diensten is er meer oog voor gasten en is het taalgebruik toegankelijker. Vaak komt de dominee van de kansel af aan het einde van de preek om een woordje tot de speciale gasten en/of kinderen te wenden. Tijdens de interviews werd de vraag gesteld of dit soort diensten vaker georganiseerd kunnen worden.

Tijdens een van de gesprekken kwam daarbij het organiseren van een hagenpreek naar voren. Een hagenpreek is een dienst die in de buitenlucht wordt georganiseerd. Een voorbeeld hiervan is de hagenpreek in Ede. Deze dienst wordt door de Hervormde gemeente Ede jaarlijks op Tweede Pinksterdag georganiseerd op de Ginkelse Hei. Een voordeel van een dienst in de buitenlucht is dat gasten makkelijker kunnen aanschuiven. Wellicht is het mogelijk om ook een hagenpreek in Lienden te organiseren. Dit zou op een aantal momenten goed mogelijk zijn. Allereerst valt hierbij te denken aan de afsluitingsdienst VBW omdat hier nu weinig ouders van buitenkerkelijken komen. Daarnaast zou er ook een bijzondere dienst op Tweede Paasdag en/of Tweede Pinksterdag georganiseerd kunnen worden. Doorgaans zijn dit twee slecht bezochte diensten, en ook Tweede Kerstdag is een bijzondere dienst.

4.2. Missionair pastoraat

De sectieouderlingen

"De meeste ouderlingen zien hun taak vooral als de pastorale zorg voor betrokken gemeenteleden."

Gedurende het project sprak Pieter-Jan met de sectieouderlingen over het huisbezoek bij randkerkelijken. Het bezoeken van randkerkelijken is voor veel ouderlingen niet vanzelfsprekend. Enerzijds heeft dit te maken met tijdgebrek, anderzijds met een stukje prioriteit. De meeste ouderlingen zien hun taak vooral als de pastorale zorg hebben voor betrokken gemeenteleden. Zij hebben hun handen vol aan het huisbezoek van betrokken gemeenteleden. Daarnaast hebben veel ouderlingen ook andere taken waardoor ze niet toekomen aan het bezoeken van randkerkelijken. Daarbij wordt het bezoeken van randkerkelijken als pittig en vermoeiend beschouwd.

[5] Tijdens sommige maanden vervalt het programma vanwege ramadan.

Cijfers

In dit gedeelte zullen we wat cijfers noemen[6]. We gaan hierbij uit van een export uit LRP op 1-4-2018, de meeste wijzigingen zijn hierbij niet meegenomen. Bij onderstaande cijfers zijn we uitgegaan van een totaal van 898 pastorale eenheden[7].

Kerkelijk meelevend	Aantal PE	Percentage
Wel meelevend	222	25%
Niet meelevend	669	74%
Onbekend	7	1%

Bezoekbaar	Aantal PE	Percentage
Wel bezoekbaar	297	33%
Niet bezoekbaar	191	21%
Onbekend	410	46%

Het valt op dat we van maar 191 PE zeker weten dat ze geen bezoek wensen. 410 PE zijn nog nooit (of al heel lang niet) benaderd voor huisbezoek, terwijl we niet weten of ze dat wel of niet wensen. Nieuwe ouderlingen nemen vaak lijsten over van hun voorganger en bezoeken de adressen die hun voorganger ook bezocht.

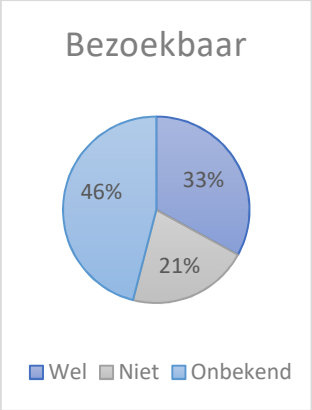

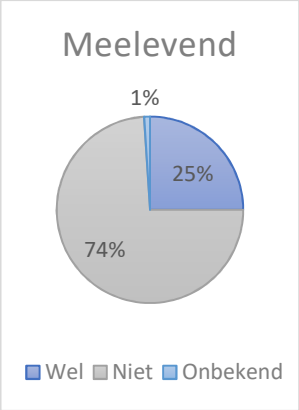

Er is volgens sommige ouderlingen geen tijd om ook de onbekende adressen te benaderen. Dit heeft waarschijnlijk te maken met het takenpakket van een ouderling. Een gemiddelde sectie bevat 150 PE8, waarvan dus (gemiddeld) 37 PE meelevend en 113 PE niet meelevend (of niet bekend). Als een ouderling alleen de meelevende adressen eens in de tweejaar bezoekt dan zou dat neerkomen op 18 huisbezoeken per jaar. Vrijwel alle ouderlingen hebben andere taken (zoals schoolbestuur of kerkbode redactie). Ook horen vergaderingen, doopkringen en begrafenissen (met condoleances) bij hun takenpakket. Het valt de ouderlingen zeker niet kwalijk te nemen dat ze niet alle PE in hun sectie kunnen bezoeken. De vraag is, als ouderlingen niet toekomen aan het bezoek van randkerkelijken, wie zorgt er dan voor hen? Op deze vraag zullen wij in hoofdstuk 5 terugkomen.

Brief nieuw ingekomen gemeenteleden

Naast het reguliere huisbezoek is er nog een andere vorm van missionair pastoraat. Hierbij doelen we op de brief voor nieuw ingekomen gemeenteleden. Op dit moment is dat de evangelisatieouderling een lijst maakt van de nieuw-ingekomenen in een bepaalde periode en deze bespreekt tijdens de kerkenraadsvergadering, waarbij besloten wordt welke pastorale eenheden een brief krijgen. In deze brief staan onder andere de contactgegevens van de wijkouderling, en zal de wijkouderling zelf ook proberen om in contact te komen met het nieuw gemeentelid. Op deze manier wordt er verbinding gemaakt met de nieuwe gemeenteleden en ze persoonlijk welkom te heten.

---

[6] Deze cijfers zijn benaderingen op basis van de gesprekken met de ouderlingen. Dit is kwantitatief niet onderbouwt. Dit heeft er alles mee te maken met dat we geen harde regels hebben opgesteld voor wanneer gemeenteleden wel of niet betrokken genoemd worden. Dit heeft te maken met de waarnemingen van de ouderlingen. Echter is het goed mogelijk dat de ene ouderling een bepaalde PE wel betrokken en de andere diezelfde PE als niet betrokken zou bestempelen.

[7] Hierbij zijn dus ook de PE van buiten Lienden in meegerekend, 837 PE in Lienden (93%), 899 PE totaal, waarvan dus 6% buiten Lienden.

[8] Hierbij moet opgemerkt worden dat er een grote diversiteit is aan de omvang van secties. De grootste sectie bevat 205 PE en de kleinste 110 PE.

4.3. De gemeenteleden, leesbare brieven?

Getuigen

Naast het georganiseerde missionair werk is er ook ongeorganiseerd missionair werk. Bij ongeorganiseerd missionair werk denken wij aan het missionaire werk wat gemeenteleden zelfstandig doen. Heel eenvoudig gezegd: het getuigen. Tijdens de gesprekken bleek dat veel gemeenteleden hier veel moeite mee hebben. Dit heeft een aantal redenen. Als het gaat om persoonlijk getuigen dan zou je kunnen zeggen dat er vier groepen in de gemeente zijn:

1. Groep die wil en kan getuigen en dat doet.
2. Groep die wil getuigen maar het niet kan (of denkt te kunnen)
3. Groep die niet wil getuigen en daar de relevantie ook niet van inziet
4. Groep die niet in God gelooft

"Veel gemeenteleden hebben moeite met het persoonlijk getuigen"

Obstakels

Vaardigheden en verlegenheid

Er is een groep gemeenteleden die best zou willen getuigen maar dit niet kan of durft. Ze zijn niet in staat om het geloofsgesprek te voeren. Naast dat ze het geloofsgesprek niet kunnen voeren met hun ongelovige buurman kunnen ze dat ook niet met hun partner, kinderen of met hun ouderling. Ze hebben simpelweg niet de vaardigheden om hun geloof onder woorden te brengen. Doordat men niet geleerd heeft om over geloofszaken te spreken, voelt men zich verlegen. Hoe zou de ander reageren? Hoe kom ik op die ander over?

Relevantie

Niet iedereen ziet de relevantie in van getuigen. Zij geloven zelf wel, maar hebben niet de opdracht meegekregen om te getuigen van hun geloof. Wellicht omdat in eerdere tijden bij zending vooral aandacht was voor het werk van zendelingen in een land ver weg van de Betuwe. Dat Lienden zendingsveld is, is voor velen nieuw. Daarom ervaart een grote groep in de gemeente geen missionaire roeping of ze ziet dit als taak van een enkeling. Wanneer je een gemeenteavond over dit onderwerp zou organiseren zal deze groep ook niet komen.

Lauwheid

Ik ken uw werken, en weet dat u niet koud en niet heet bent. Was u maar koud of heet! Maar omdat u lauw bent en niet koud en ook niet heet, zal Ik u uit Mijn mond spuwe. Openb. 3:15-16

Deze tekst geldt helaas ook voor een deel van de gemeente. Ook voor een deel wat heel regelmatig in de kerk komt. Zij komen misschien wel iedere week in de kerk maar aangezien zij zelf niet onder de indruk zijn van Gods genade, getuigen zij niet. Het evangelie laat hen koud. Deze groep moet zelf nog bereikt worden met het evangelie. Er is dus ook een bepaald zendingsveld binnen de gemeente.

Conclusie

Er is maar een beperkt deel van de gemeente dat persoonlijk getuigt. Dit is heel erg jammer want als iedereen getuigt in zijn of eigen netwerk dan hebben we een enorm bereik als kerk. Tegelijkertijd moeten we ook eerlijk toegeven, het is makkelijker gezegd dan gedaan. We beseffen dat getuigen een opdracht is, maar dit dan ook echt te doen valt niet mee. Hier is toerusting voor nodig.

4.4. Samenvatting

In dit hoofdstuk worden de volgende onderzoeksvragen (deels) beantwoord:

2) Welke missionaire activiteiten zijn er in onze gemeente; wat gaat er goed en wat kan er beter?

Er zijn veel missionaire activiteiten in de HG gemeente, waarmee diverse leeftijdscategorieën worden bereikt. Zo is er Vakantie Bijbel Week in de laatste week van de zomervakantie voor de kinderen van 4 tot en met 12 jaar, en is er ook een avondprogramma voor volwassenen en jongeren. De VBW wordt goed bezocht en meer dan de helft van de 250-300 kinderen, waaraan we het evangelie mogen vertellen, is geen lid van de HG Lienden. Andere activiteiten zijn de Alpha-cursus, de creatieve avonden en laagdrempelige diensten waar mensen worden bereikt met het evangelie. Ook is er vluchtelingenwerk, waarbij medelanders worden geïntegreerd in de samenleving met diverse activiteiten en praktische hulp. Twee keer per jaar wordt de Echo verspreidt in heel Lienden, waarbij ook reclame wordt gemaakt voor de zondagse erediensten en missionaire activiteiten. De activiteiten lopen goed, maar het blijft nodig om te continue evalueren of de doelgroepen voldoende worden bereikt met het evangelie. Er is veel reflecterend vermogen in de verschillende teams en commissies om dingen aan te passen of te verbeteren wanneer dit nodig is.

Er liggen kansen om ook op zondag mensen met het evangelie te bereiken, bijvoorbeeld door vaker laagdrempelige diensten te organiseren. Daarbij moet ook worden nagedacht of er een mogelijkheid is om deze laagdrempelige diensten (bijvoorbeeld afsluiting VBW) toegankelijker te maken voor (de ouders van) buitenkerkelijke kinderen.

3) Hoe ervaren de betrokken gemeenteleden hun missionaire roeping? Wat hebben zij nodig om deze roeping te versterken, of tot uiting te brengen?

Persoonlijk getuigen vinden mensen lastig. Ze zouden het soms best willen, maar erkennen dat ze hier de vaardigheden niet voor (denken) te hebben. Tegelijkertijd is er ook een groep gemeenteleden die simpelweg niet wil getuigen. Dit heeft twee redenen. Ten eerste is er een deel dat vindt dat ze niet hoeft te getuigen, ze ziet de relevantie er niet van in. Ten tweede is er een groep gemeenteleden die zelf nog bereikt moeten worden met het evangelie. Ze komen naar de kerk vanuit gewoonte of traditie, ze beamen ook zeker de geloofsleer maar er lijkt sprake te zijn van een geestelijke lauwheid.

De HG Lienden kenmerkt zich als een warme gemeenschap die er voor elkaar is. Zeker de harde kern van gemeenteleden die erg betrokken is, zorgt goed voor elkaar. Te midden van alle verschillende visies weten zij elkaar toch vast te houden.

In de meeste secties lijkt het huisbezoek bij kerkelijk meelevende adressen goed te lopen. Vrijwel alle meelevende PE krijgen iedere twee jaar bezoek. Echter worden randkerkelijken weinig tot niet bezocht. Dit vraagt om eenduidig beleid door de kerkenraad, die zich daarover mogelijk eerst nader zal moeten bezinnen.

Naar aanleiding van het onderzoek, zoals hierboven beschreven zijn er drie doelstellingen geformuleerd.

1. De gemeenteleden getuigen in hun omgeving van het werk van Jezus Christus.
2. De (laagdrempelige) kerkdiensten zijn toegankelijk voor gemeenteleden en gasten.
3. De randkerkelijken worden ook benaderd voor huisbezoek.

5. Hervormde gemeente Lienden als missionaire gemeente

5.1. Inleiding

In dit hoofdstuk wordt een aantal onderwerpen behandeld, waarmee de Hervormde Gemeente aan haar missionaire roeping invulling aan zou kunnen geven. De Protestantste Kerk in Nederland heeft in 2009 een map uitgegeven waarin 30 kansrijke modellen voor de missionaire gemeente worden behandeld. Deze modellen zijn in de praktijk geboren, en vormen een handreiking voor gemeenten.

Zoals in paragraaf 4.2 is behandeld komen de ouderlingen niet toe aan het bezoek van randkerkelijken. Deze mensen worden wel benaderd voor een financiële gift bij de actie kerkbalans of solidariteitsfonds maar worden niet benaderd voor huisbezoek. Model 11 *De pastorale gemeente* laat zien dat het bezoek van randkerkelijken juist veel mogelijkheden biedt.

Veel predikanten en pastoraal werkers zullen bevestigen dat het pastoraat op kruispunten in het leven (doop, trouw en rouw) missionaire aspecten heeft. Er komen mensen in de kerk die er jaren niet geweest zijn of misschien wel nooit. Dat betekent niet dat op dat moment een evangelisatietoespraak moeten worden gehouden, maar wel dat we door zorgvuldige aandacht mensen een positief beeld van de kerk kunnen geven. Hetzelfde geldt ook voor betrokkenheid bij belangrijke levensmomenten van rand- of buitenkerkelijken. Juist de mensen die bij onze gemeente ingeschreven staan, kunnen benaderd worden voor gesprek. Pastoraat hoeft geen intern gericht gebeuren te zijn. De pastorale zorg is gericht ‘op alle mensen die de Heere God op onze weg brengt’. Het is daarmee niet een taak voor de predikante en ouderlingen alleen, maar een opdracht voor de gehele gemeente. Allerlei ontmoetingen in de wijk, daar waar gemeenteleden gespitst zijn op de relatie, hebben een pastoraal aspect.

5.2. Bezoekwerk randkerkelijken

Verantwoordelijkheid

Op dit moment is het zo dat veel randkerkelijken al heel lang of nog nooit benaderd zijn voor huisbezoek. De vraag die beantwoord moet worden: vinden we dit een probleem? Vinden we het erg als randkerkelijken zelden tot nooit benaderd worden? Het dienstboek van de kerk zegt dat wij pastorale verantwoordelijkheid hebben voor ‘alle mensen die de Heer op onze weg brengt’ (PKN G. S., 2004). Vanuit dat opzicht hebben wij als gemeente ook de zorg hebben voor het bezoek van randkerkelijken. Maar op welke manier geven wij de pastorale zorg dan vorm?

Vermoeiend

Eenieder die betrokken is bij bezoekwerk in de kerk zal toegeven dat het bezoeken van randkerkelijken een vermoeiende taak kan zijn. Allereerst zijn er vrijwel geen contactgegevens, een probleem wat alleen maar groter wordt met een toenemend gebruik van mobiele telefoons en de inwerkingtreding van de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG). Deze mensen moet je dus op de bonnefooi toe benaderen voor huisbezoek. De contacten die dan aan de deur ontstaan kunnen op veel verschillende wijzen verlopen. Soms verbazing omdat men niet weet nog ingeschreven te staan, soms agressie omdat men niet meer bij de kerk wil horen en meestal onverschilligheid. Het zal dan ook best voorkomen dat je bij de deur een afspraak maakt voor een huisbezoek, maar wanneer je na een aantal weken op

“Eenieder die betrokken is bij bezoekwerk in de kerk zal toegeven dat het bezoeken van randkerkelijken een vermoeiende taak kan zijn.”

de afgesproken tijd langsgaat niemand thuis treft. Dit gaat alleen nog maar over het in contact komen. Wanneer je dan eindelijk binnen bent gaan de gesprekken ook niet altijd gemakkelijk. Zeker spreken over geloofszaken met deze doelgroep wordt door veel ouderlingen als moeilijk ervaren.

Benadering

Enerzijds vinden we het dus nodig om randkerkelijken te benaderen, anderzijds lopen we ook tegen moeilijkheden aan. Daarom moeten we ook nadenken over een andere vraag: met welk doel bezoek je de randkerkelijken? Dit zegt namelijk iets over de manier waarop je hen benadert. Bezoeken we hen uit interesse of omdat het moet?

"Bij het bezoeken van randkerkelijken moet je een bepaalde nuchterheid hebben anders hou je het niet lang vol."

Natuurlijk, het zou heel fijn zijn als alle randkerkelijken tot geloof zouden komen, want dan zou God nog meer eer krijgen. Toch moet je als bezoeker een bepaalde nuchterheid hebben, want als je de doelen zo hoog stelt wordt het erg vermoeiend en hou je het niet lang vol. Vandaar het advies om de randkerkelijken te bezoeken met een open en nieuwsgierige houding. Wie zijn de passieve leden in onze gemeente en wat houdt hen bezig? Wat zijn eigenlijk hun opvattingen, motieven, vragen, wensen en mogelijkheden?

Verder luistert bij elk huisbezoek de pastorale opstelling van de bezoek(st)er nauw. Belangrijke uitgangspunten daarvoor zijn (PKN, 2009):

- Een open, luisterende houding voor wat mensen beweegt
- Duidelijkheid over eigen motivatie en bedoeling met het gesprek
- Vertrouwen dat Gods Geest werkzaam is
- Acceptatie van en respect voor ieders persoonlijke keuze
- Bereidheid als bezoek(st)er de eigen visie op en betrokkenheid bij de kerk kritisch onder ogen te zien
- Vrijmoedigheid om een beroep te doen op iedereen om iets van zichzelf bij te dragen ten dienste van mensen binnen en buiten de gemeente van Christus

Ons doel met bezoek moet duidelijk zijn. Onuitgesproken speelt meestal de hoop en het streven mee dat randleden zich opnieuw verbinden met de gemeente zoals die reilt en zeilt. In de regel zal een bezochte persoon die bedoeling bij de bezoek(st)er ook veronderstellen. Dan is het goed en misschien zelfs nodig, dat dit ook duidelijk wordt gezegd. In elk geval dienen wij ons ervan te onthouden onze persoonlijke kerkelijke wensen en idealen aan randkerkelijken voor te houden als de regels waaraan zij zouden moeten voldoen. Zolang wij niet weten wat de achtergrond is van iemands passieve of randkerkelijke gedrag, zullen wij er ons voor moeten hoeden mensen voor te houden, wat wij denken dat goed voor hen is. Van bezoek(st)ers mag worden verwacht dat zij vooral openstellen voor de verhalen, de vragen, de kritiek en de mogelijke suggesties van de gemeenteleden die worden bezocht.

Administratie

Passieve leden dienen voluit als leden van de gemeente te worden erkend. Zij horen erbij. Zij mogen niet worden uitgeschreven. Hierop moet bij hen ook niet worden aangedrongen. Alleen wanneer zij zelf besluiten hun lidmaatschap op te zeggen, moet dat worden aanvaard. Natuurlijk mag men hen op deze keuzemogelijkheid soms attent maken, bijvoorbeeld tijdens een bezoek of in een brief. Daarbij kan men ook met recht en reden wijzen op de financiële aspecten van het lidmaatschap van de kerk. Het uitgangspunt zal evenwel altijd moeten zijn de openheid van de kerk voor iedereen die

lid is van de gemeente, ongeacht of hij of zij financieel bijdraagt. Wanneer iemand (voorlopig) geen contact met 'de kerk' wil hebben, moet dat worden geaccepteerd. Men kan iemand in dat geval als 'passief lid' administreren en onderbrengen in een apart deel van het 'ledenbestand'. Het is in dat geval wel goed als er ook een tijdsduur wordt afgesproken, bijvoorbeeld: 5 jaar. Gedurende die 5 jaar moet je jezelf aan de afspraak houden en niemand moet dan ook contact opnemen. Dat dient goed te worden beheerd, zodat dat bestand zijn betekenis houdt, ook wanneer ouderlingen of medewerkers van het pastoraal team veranderen.

Het bezoek

Na wat vragen te hebben besproken en wat adviezen hebben geklonken is het goed om na te denken over de invulling van het contact met randkerkelijken. Wanneer we zeggen dat passieve leden voluit als leden van de gemeente worden erkend dan komen we voor een aantal vragen te staan. Bij deze vragen moeten we overigens niet vergeten dat het om 650 pastorale eenheden gaat. In deze discussie staan eigenlijk twee vragen centraal: Wie gaat hen benaderen en hoe vaak? De meeste huidige sectieouderlingen geven aan dit niet te zien zitten, maar wie dan wel?

Hiervoor worden de volgende mogelijkheden aangedragen:

1. De gemeente stelt een evangelist in, een beroepskracht die zich helemaal toewijdt aan missionair werk en randkerkelijk bezoek. Al zal ook een beroepskracht geen 650 PE regelmatig kunnen bezoeken. Daarnaast hangt hier een hoog prijskaartje aan. Waarbij er ook nog eens het gevaar heerst dat de gemeente het gevoel heeft dat ze haar missionaire opdracht afkoopt.
2. We verkleinen de secties tot 100 PE, waarbij er dus drie secties meer ontstaan. Wanneer de ouderlingen dan 25 avonden per jaar twee huisbezoek afleggen. Dan worden alle PE iedere twee jaar bezocht (waarbij we ervan uit gaan dat alle PE-bezoek wensen). Dit lijkt behapbaar, echter is het de vraag of ouderlingen dit zien zitten. Het was namelijk niet alleen qua tijd onhaalbaar, velen vonden het bezoek ook heel moeilijk om af te leggen (en zagen dit eigenlijk niet zitten). Een cursus zou kunnen helpen, maar ook dat is maar de vraag.
3. We verlagen de frequentie van huisbezoek, bijvoorbeeld van 2 naar 3 of zelfs 4 jaar. De vraag die daarbij gesteld moet worden is dan, in hoeverre met zo'n lage bezoekfrequentie een relatie opgebouwd kan worden door de ouderling. Daarnaast is het voor trouwe gemeenteleden wellicht wel wenselijk om vaker bezoek te ontvangen, waarbij het reguliere bezoekwerk van eens per 2 jaar zelfs als karig kan worden ervaren.
4. We vergroten het aantal missionair ouderlingen, die gezamenlijk de pastorale zorg voor randkerkelijken voor hun rekening nemen. Echter is het de vraag hoeveel missionair ouderlingen je nodig hebt voor 650 PE. En hoe ga je richting deze mensen uitleggen dat ze bij een andere ouderling horen. Wellicht zien zij zichzelf wel helemaal niet als randkerkelijk of 'zendingsgebied', misschien zien zij zichzelf als 'anders kerkelijk'.
5. We voegen aan iedere sectie een aantal (missionaire) bezoekbroeders en/of zusters toe. Zij kunnen in teamverband met de ouderling samenwerken. De ouderling kan dan een aantal randkerkelijken door de bezoek(st)er laten bezoeken. We hebben echter ongeveer 650 PE die niet meelevend zijn. Als we vragen aan deze bezoekbroeders en zusters om 25 adressen per jaar te benaderen, dan heb je 26 bezoekers nodig. Dat is nogal wat. Echter, als we ervoor kiezen om de randkerkelijken niet iedere twee jaar te bezoeken maar eens in de vijf jaar en je bedenkt dat een groot gedeelte van de randkerkelijken waarschijnlijk niet op bezoek zit te wachten, dan zou je aan twaalf bezoekbroeders/zuster genoeg kunnen hebben (twee per sectie). Dan moet je toch twaalf mensen vinden. En laten we eerlijk zijn, het vinden van vrijwilligers is al niet gemakkelijk in de kerk.

6. Combinatie van bovenstaande:
    - Verkleinen van secties
    - Vergroten van aantal (missionaire) ouderlingen
    - Verlagen van de bezoekfrequentie (wanneer er onderscheid wordt gemaakt tussen trouwe gemeenteleden en randkerkelijken, moet er ook randvoorwaarden gesteld worden)
    - Verdelen van randkerkelijken in wijken en verlenen van maatwerk (hoeft niet altijd bezoek te zijn)

5.3. Getuigen

Het is onze roeping en opdracht om als discipelen van Jezus over Hem te getuigen. Toch zien we bij veel gemeenteleden verlegenheid om dit te doen. Dat vinden wij jammer en het is dan ook een van de missionaire doelstellingen voor de komende beleidsperiode om de gemeenteleden te stimuleren om meer te getuigen in hun omgeving over het werk van Jezus Christus.

Discipelschap

Missionair werk begint altijd klein. Er is iemand die zijn huis openzet voor de ander. Er is iemand die de Bijbel leest met een asielzoeker. Er is iemand die zijn vriend uitnodigt voor een dienst. Er is iemand die een missionaire cursus start. Er is iemand die in gaat op vragen van haar collega's over het geloof. Missionair werk vanuit de gemeente begint als een of meer gemeenteleden een kleine stap zetten. Op het eerste gezicht lijken die stappen niet veel te betekenen. Bij volharding blijkt echter dat na verloop van tijd die kleine daden niet tevergeefs zijn geweest. Ze kunnen ertoe leiden dat de interesse gewekt wordt van een buitenstaander. Ze kunnen ertoe leiden dat iemand op adem komt. Ze kunnen ertoe leiden dat iemand betrokken raakt op het evangelie van Jezus Christus. Als men betrokken wordt met kleine stappen in geloof en gehoorzaamheid, dan kan God dit zo zegenen dat er meer uit voortkomt dan je ooit had gedacht. (Groot, Jong, & Markus, 2007)

Bijbels gesproken is 'missionair zijn' grotendeels synoniem aan discipelschap. Het is een way of life, een levensstijl, geen geïsoleerde actie in een onbekende omgeving (uitzonderingen daargelaten), laat staan een 'kunstje' dat je zo nu en dan opvoert. Veeleer gaat het erom dat je in het alledaagse leven leeft en beleeft in het licht van het Koninkrijk, omdat je Jezus volgt. Zo'n kijk op de dagelijkse werkelijkheid heeft alles te maken met het 'grote verhaal' van schepping en herschepping, het leven, sterven en de opstanding van Jezus Christus. Het grote verhaal waar christenen uit leven en dat ze doorgeven aan anderen. (Halum, 2017)

"Bijbels gesproken is 'missionair zijn' grotendeels synoniem aan discipelschap. Het is een way of life, een levensstijl, geen geïsoleerde actie in een onbekende omgeving, laat staan een 'kunstje' dat je zo nu en dan opvoert."

Veel mensen denken dat getuigen betekent dat je een goed verhaal kunt houden. Maar dat is een misvatting. Vertellen over het evangelie is een manier om getuige te zijn, maar er zijn nog veel meer manieren, al zal het nooit helemaal zonder woorden gaan. Getuige zijn is in de eerste plaats in het dagelijks leven volop christen zijn. Leven als volgeling van Christus op een manier die bij hem of haar past. Daar roept Paulus ons vaak toe op. Lees bijvoorbeeld: Titus 2, Filip. 1:27-2:11 of 1 Kor. 10:31-33. Daar vallen woorden als gastvrijheid, betrouwbaarheid, liefde, geen egoïsme. Getuige zijn is dus in de eerste plaats een manier van leven. Natuurlijk kan dat niet altijd zonder woorden. Er zijn veel gelegenheden

die je kunt benutten om ook iets over je motivatie als christen te vertellen of iets over je geloof. Wat er zeker bij hoort is bidden. Bidden voor bekenden of ze God mogen vinden. Getuigen zijn in je manier van leven en met woorden, dat is de roeping van volgelingen van Jezus Christus in het dagelijks leven en samen in de christelijke geloofsgemeenschap. Missionair leven is vaak belangrijker dan missionair praten. (Groot, Jong, & Markus, 2007)

Missionair leven sluit ook beter aan bij onze tijdsgeest dan grote toespraken. Mensen in onze cultuur zitten niet te wachten op grote verhalen en ze zijn wars van dogma's. Mensen hebben vandaag de dag juist interesse voor de kleine, persoonlijke verhalen. Het is dus niet erg zinvol om het grote verhaal van Jezus tijdens de lunch uit te storten over iemand, en al helemaal niet als je die persoon nauwelijks kent. Veel zinvoller is het om in het kleine verhaal van je eigen leven iets te laten zien van het grote verhaal van Jezus en dan liefst aan mensen die jou (een beetje) kennen, mensen die jouw dagelijks leven (voor een deel) meemaken en dus kunnen zien hoe het grote verhaal van Jezus daarin een rol speelt. Het is onze roeping in deze tijd, meer dan tevoren, als discipel van Jezus Christus het grote verhaal van het evangelie, van het Koninkrijk, uit te leven in het dagelijks leven (Dekker, Leede, & Markus, 2014).

Relaties

Een voorbeeld van missionair leven treffen we in het verhaal van de Samaritaanse vrouw in Johannes 4. Na haar ontmoeting met Jezus snelt de Samaritaanse vrouw naar de stad om tegen de mensen te vertellen over die man die haar aansprak, haar doorzag en die in haar ogen de Christus is. Na haar woorden komen er veel mensen uit die stad naar Jezus toe en geloven in Hem. Dat is de weg hoe mensen op het geloof betrokken worden. Door persoonlijk op mensen af te stappen en te vragen of ze mee willen gaan naar Jezus.

Als je toetreders tot de kerk vraagt wat voor hen doorslaggevend was, is het altijd: relaties. Het gaat niet om aantrekkelijke cursussen of mooie programma's, hoe belangrijk ze ook kunnen zijn. Het gaat niet om laagdrempelige kerkdiensten, communicatie folders of boekjes. Niet dat dit allemaal overbodig is, maar ze zijn allemaal ondersteunend in de relaties die gelegd zijn. 'Het hart van de missionaire gemeente klopt in de netwerken van de gemeenteleden zelf. In een uitnodigende stijl kan het Evangelie ter sprake komen als mogelijke levensoriëntatie. Niet dwingend of opgelegd, maar gastvrij en gunnend. Elke christen heeft buren en vrienden. Die contacten zijn belangrijk. Niet dat je de missionaris moet spelen, maar op een geschikt moment kun je heel ongedwongen God ter sprake brengen. Of ze uitnodigen voor een kerkdienst. Daar komen mensen samen, daar kan iets overkomen van een andere werkelijkheid. Dat zal doorwerken, daar geloven we in. (Halum, 2017)

"Relaties zijn doorslaggevend voor nieuwe toetreders tot de kerk, daarbij is de inzet van missionaire middelen ondersteunend."

Taak van iedere christen

De reformatoren beschouwden de evangelieverkondiging ook als de centrale missie van de kerk. Calvijn schreef: 'Laat ieder zich inspannen om zo veel mogelijk anderen aan te trekken en voor Jezus Christus te winnen'. Het uitdragen van het evangelie moet weer gezien worden als een taak die op schouders van iedere gedoopte christen rust, en geloofwaardig wordt gemaakt door een levenswijze die anders en veel rijker is dan alles wat het ongeloof kan laten zien. Om zover te komen is geestelijke vernieuwing nodig. De eerste christenen verbreidden het evangelie omdat ze de liefde

Gods in Jezus Christus op overweldigende wijze hadden ervaren. Een gemeente is pas missionair als haar leden dat zijn. (Hoek(red.), 2014)

Hart voor Zijn zaak

Missionair besef en missionair werk beginnen met hart hebben voor de zaak. Zonder hart voor de wereld, zonder hart voor de kerk en voor de Heere van de kerk gaat het niet. Zolang je geen hart hebt voor God en voor mensen, zul je niet in beweging komen om het evangelie te delen. Het begint daarom met een verlangen. Een verlangen dat mensen werkelijk gemeenschap zullen ervaren. Een verlangen dat gebroken mensen heelheid vinden. Een verlangen dat mensen het doel van hun leven vinden in de relatie met God door Jezus Christus. Hart voor de zaak!

Dit zeggende kan stuiten op een gevoel van maakbaarheid. Wij hebben toch niet alles in de hand? God is het toch die mensen bekeerd. Dit klopt, daarom is hart voor de zaak niet het echte begin van missionair werk. Het heil van de wereld en van mensen is in de eerste plaats Gods zaak. God heeft hart voor Zijn zaak. De echte basis van missionair werk ligt in de liefde van God. Hij wil dat ieder mens tot zijn bestemming komt in een leven met Hem.

"We mogen ons mee laten nemen in de beweging die Gods Geest maakt."

Het is zeer belangrijk in het nadenken over onze missionair roeping, dat we beseffen dat onze missie begint en begonnen is doordat God een missie heeft in deze wereld. Gods hart voor de zaak zet ons op het goede spoor: We mogen ons mee laten nemen in de beweging die Gods Geest maakt. Hij wint mensen in. Hij schenkt het geloof. Hij betrekt mensen in de kring van gelovigen. Het wonderlijke is, dat God daarvoor mensen inschakelt. Hij wil daarvoor iedere gelovigen gebruiken. Wij zijn als het ware Zijn grondpersoneel. Dit geeft een grote verantwoordelijkheid. Maar het geeft voor een enorme ontspanning. God staat garant voor zijn Koninkrijk. (Groot, Jong, & Markus, 2007)

Figuur 4 Interieur van de Hervormde Gemeente Lienden

Getuigen in de kracht van de Heilige Geest

Wellicht krijgt u bij het lezen van dit alles een gevoel van naïef optimisme. Natuurlijk zou u het ook geweldig vinden als iedere kerkganger een gelovige was, natuurlijk heeft iedere christen de opdracht om te getuigen in zijn of haar omgeving, natuurlijk zou u het fijn vinden als iedere kerkganger zou getuigen in zijn omgeving. Maar dat klinkt allemaal zo idealistisch. Is dat wel haalbaar? Veranderingsprocessen kosten tijd en zijn soms erg moeilijk. Maar wij geloven wel dat God ons daartoe roept. En we mogen vertrouwen op de woorden van Jezus in Handelingen 1:8 *maar u zult de kracht van de Heilige Geest ontvangen, Die over u komen zal; en u zult Mijn getuigen zijn, zowel in Jeruzalem als in heel Judea en Samaria en tot aan het uiterste van de aarde.*

5.4. Netwerkfocus

Je kunt als missionaire gemeente twee mogelijkheden hebben voor een focus op een doelgroep: de keuze voor een geografische focus en een netwerkfocus. Bij een geografische focus kiest de gemeente om op één locatie aan het werk te gaan met de mensen die daar wonen (bijvoorbeeld een wijk). Bij een netwerkfocus kies je als gemeente de mensen uit de sociale netwerken van de gemeenteleden als missionaire doelgroep (Groot, Jong, & Markus, 2007). Voorbeelden hiervan zijn het aansluiten bij een buurtvereniging, de lokale sportvereniging, etc.

De verwachting is dat de netwerkfocus het beste past bij Lienden. De HG Lienden heeft relatief weinig contact met de ongelovigen in Lienden, contact met hen leggen is geen onbegaanbare weg, maar men moet realiseren dat dit extra geduld, tijd en inzet zal kosten. Het voordeel van een netwerkfocus, is dat er al contacten zijn (gemeenteleden met ongelovigen) en die natuurlijke contacten ga je gebruiken. Dit betekent natuurlijk niet dat evangeliseren onder onbekenden niet aan de orde is, het gaat om het aanbrengen van focus. Daarnaast betekent het dat, ook al doet de titel van dit rapport dit vermoeden, dat evangelisatie vanuit de gemeenteleden beperkt is tot Lienden. Integendeel, het gaat er om een leesbare brief van Christus te zijn, doorvlochten in heel het bestaan en de keuzes die worden gemaakt.

Voordelen netwerkfocus

De netwerkfocus heeft een aantal voordelen (Groot, Jong, & Markus, 2007):

- **Inzet bij bestaande contacten:** Je probeert je missionaire roeping vorm te geven op het gebied waar de gemeente contacten heeft: de eigen netwerken. Het scheelt tijd en energie als je bestaande contacten gaat gebruiken in plaats van nieuwe contacten te leggen. Aansluiten bij de mogelijkheden die elk gemeentelid heeft in zijn eigen sociale omgeving, is ook gebruik maken van de mogelijkheden die God gegeven heeft.
- **Mensen leven minder geografisch georiënteerd**: Mensen in onze maatschappij leven minder in geografisch verband dan vroeger het geval was. Tegenwoordig leeft men veel meer in netwerken, in sociale verbanden. Voor een deel kunnen die verbanden met elkaar overlappen, maar dat is vaak juist niet het geval. Samen vormen die verbanden het sociale netwerk van een persoon. Zo heeft iemand een kring collega's, een groep van de sportvereniging, een vriendenkring (of verschillende vriendenkringen), buren en familieleden. De mensen uit deze netwerken wonen veelal niet in dezelfde buurt of plaats.

"Mensen in onze maatschappij leven minder in geografisch verband als vroeger het geval was. Tegenwoordig leeft men veel meer in netwerken, in sociale verbanden."

Wellicht lijkt dit voor een groot deel te gelden in onze huidige samenleving, maar in Lienden (en andere dorpen) kan het wel zo zijn dat de diverse kringen van mensen overlap hebben. Maar er zijn ook gemeenteleden die niet werken in Lienden of die sporten in een andere plaats, sommige gemeenteleden hebben wellicht door studie of verhuizing ook nog familie en vrienden in andere plaatsen. Kortom ook in een dorp als Lienden leven mensen minder geografisch georiënteerd.

- **Getuigen op natuurlijke wijze:** de keuze voor de focus op de sociale netwerken is een keuze voor de natuurlijke leefwereld van gemeenteleden. Gemeenteleden worden op deze manier niet gevraagd om over geloof te spreken of het geloof voor te leven bij mensen die ze niet kennen. Ze worden ook niet gevraagd om te getuigen bij mensen met wie ze maar moeilijk kunnen communiceren, omdat ze uit een andere culturele setting komen. Ze hoeven 'alleen maar' onder mensen die ze kennen, met wie ze sporten, werken etc. te leven als discipel van Jezus Christus. Wat is er nu natuurlijker dan met bekenden zo nu en dan eens te praten over wat (Wie) je bezielt?
- **Navolging in het dagelijks leven**: De keuze voor de natuurlijke leefwereld betekent ook een keuze voor het dagelijks leven van de gemeenteleden. Dat vraagt veel van gemeenteleden: het vraag om een 'fulltime' discipelschap. Maar dat doet wel recht aan wat het betekent om volgeling van Jezus Christus te zijn. Dat ben je niet alleen op zondag en een paar avonden in de week, maar dagelijks. Navolging is een dagelijkse bezigheid en als iemand elke dag Jezus navolgt, dan kan het niet anders of dat heeft effect op de mensen om hem of haar heen. Mensen horen of zien er iets van als je Jezus navolgt. Dat is uiteindelijk missionair zijn.
- **Doelgroep die je gemeenschap kunt bieden:** Als je kiest voor het sociale netwerk van de gemeenteleden, is de kans groot dat je als gemeente werkelijk gemeenschap kunt bieden aan de mensen die je wilt bereiken. Gemeenschap bieden is een verantwoordelijkheid die hoort bij missionair zijn. Als je namelijk missionair actief bent en je nodigt mensen uit om eens langs te komen bij een gemeenteactiviteit, dan ga je verantwoordelijkheid dragen voor deze mensen. In het geval van de focus op het sociale netwerk van gemeenteleden is de kans erg groot, dat je de mensen uit de netwerken werkelijk gemeenschap kunt bieden, omdat ze uit een verwante sociale en culturele omgeving komen.
- **Tot geloof komen via sociale contacten:** Met de inzet bij het sociale netwerk wordt er missionair ingezet op persoonlijk contacten. Dit sluit aan bij het sociologische gegeven dat (statistisch gezien) mensen meestal tot geloof komen via langer durende contacten met mensen die ze kennen en vertrouwen en niet via kortdurende contacten met vreemden
- **Gebruik van social media:** De keuze voor de netwerk-focus betekent ook dat er gebruik gemaakt kan worden van de digitale netwerken van de gemeenteleden. Op social media komen de verschillende netwerken van de gemeenteleden samen. Missionair zijn is een levenshouding die ook blijkt in je gedrag op deze media. Ook kunnen deze media gebruikt worden voor promotie en communicatie over bepaalde activiteiten binnen de gemeente.

5.5. Toerusting

Voor een gemeente die nadrukkelijk nastreeft dat gemeenteleden in de eigen sociale netwerken missionair aan de slag gaan, is het van belang dat zij daarvoor worden toegerust. Een gemeente kan alleen maar missionair zijn als haar gemeenteleden

"Voor een gemeente die nadrukkelijk nastreeft dat gemeenteleden in de eigen sociale netwerken missionair aan de slag gaan, is het van belang dat zij daarvoor worden toegerust."

het zijn. Deze toerusting begint met een bewustwordingsproces, met in elk geval aandacht voor de missionaire roeping, de inhoud van die roeping en de missionaire mogelijkheden. Daarnaast is er praktische toerusting.

Bewustwording

Gemeenteleden worden in de toerusting in de eerste plaats bewustgemaakt van het feit dat ze als gelovigen een missionaire roeping hebben. Dat geldt voor iedere gelovige en is niet gereserveerd voor mensen met bijzondere gaven. Ieder mag getuige zijn op zijn of haar eigen wijze, met zijn of haar eigen gaven. In de tweede plaats worden gemeenteleden ervan bewust gemaakt dat de missionaire roeping niet alleen bestaat uit het verwoorden van het evangelie. Dat denken christen namelijk nogal eens: missionair zijn is aan mensen vertellen wie Jezus is en wie God is en hoe je tot God kunt komen. Verschillende gelovigen denken vervolgens dat ze dat niet kunnen, omdat ze niet erg sterk zijn in het verwoorden van wat hen bezielt. Getuige zijn, zo denken ze, is daarom vooral iets voor verbaal begaafde mensen. Maar dat is een groot misverstand. De missionair roeping is veel meer de roeping om in het dagelijks leven fulltime discipel te zijn van Jezus, in de dingen die je doet en zegt. Het is een manier van leven. Het is bijvoorbeeld het hebben van een hoopvolle levensstijl die wellicht vragen oproept en dan bereid te zijn om vragen te beantwoorden over de hoop die in je leeft (1 Petrus 3:15).

Deze twee vormen van bewustwording zijn in feite gericht op een ‘bekering’: mensen worden uitgedaagd om anders te gaan denken en om te komen tot een manier van leven die bewust gericht is op het navolgen van Jezus. Toerusting hiertoe kan plaatsvinden door middel van cursussen voor gemeenteleden. Maar de geloofsopbouw die nodig is voor een dergelijke ‘bekering’ zal veel breder moeten plaatsvinden: in heel het werk in de gemeente. Het zal onderdeel moeten zijn van de prediking, de catechese, het kringwerk etc.

Praktische toerusting

Naast de toerusting waarin geprobeerd wordt een bewustwording op gang te brengen kan er ook toerusting nodig zijn op praktisch gebied. Hierbij is te denken aan het bezig zijn met vaardigheden, zoals het verwoorden van belangrijke punten uit het geloof, het nadenken over vragen over het geloof, etc.

5.6. Communicatie

Zoals eerder is betoogd is missionair werk een zaak van de hele gemeente en niet alleen de hobby van enkele enthousiaste personen. Om dit te bereiken dient de gemeente ook betrokken te raken bij het missionaire werk. Heldere communicatie is essentieel. Maar naast betrokken raken, is het ook nodig dat de gemeente betrokken blijft, ook daarvoor is goede communicatie nodig. Dit vraagt om een overtuigde inzet van de leiding van de gemeente, zoals de kerkenraad en ZEC.

Hoe geef je deze toerusting vorm? In deze paragraaf noemen we drie kanalen die hiervoor kunnen worden gebruikt. Het mooiste zou zijn als alle drie zouden worden gebruikt. Het is namelijk nodig om deze toerusting voortdurend op de agenda te houden. Het is geen trucje dat mensen

Voorbeelden van communicatiemogelijkheden

- Nieuwsbrief voor geïnteresseerden
- Medewerkersbrief over ontwikkelingen
- (half)jaarlijkse missionaire krant voor de gemeente
- Stukje in kerkblad (met regelmaat gepubliceerd)
- Gebedspunten in het kerkblad
- Praatje in of voorafgaand aan de eredienst over een activiteit
- Beschikbaar stellen van het beleidsplan van de kerken en de ZEC.
- Gemeenteavonden om missionaire zaken toe te lichten en de gemeente inspraak te geven.

moeten leren, maar een houding waarin ze kunnen groeien.

Toerusting via de media van de gemeente

De gemeente dient voldoende geïnformeerd wordt over de missionaire activiteiten. Als de leden van de gemeente niet op de hoogte zijn, kunnen ze ook geen bijdrage leveren door te bidden of iemand uit te nodigen. Het is ook belangrijk dat de gemeente ook kennisneemt van de vruchten van het missionair werk. Bij dit informeren is eerlijkheid van belang; zowel successen als mislukkingen mogen gedeeld worden.

In de media van de gemeente kan ook toerusting plaatsvinden door artikeltjes, columns, meditaties en Bijbelstudies in de kerkbode. Ook kunnen er in de kerkbode boekentips worden gegeven. Met dit soort informatie wordt het het draagvlak, de betrokkenheid en de bewustwording van de gemeente vergroot.

Toerusting via georganiseerde bijeenkomsten

Het is zinvol om een aantal keren per jaar een bijeenkomst voor de gemeente te organiseren die gaat over een missionaire roeping en het missionaire werk. Je kunt daarbij denken aan een gemeenteavond, een gemeentedag of een gemeenteweekend. Voor een dergelijke gelegenheid kan bijvoorbeeld een externe spreker worden uitgenodigt die de toerusting verzorgt.

Toerusting via het bestaande gemeentewerk

Toerusting dient bovenal ook een vast onderdeel uit te maken van de prediking, de catechese, het kringwerk, etc. Wat betreft de prediking: is voor predikanten ook materiaal voor bezinning en vorming beschikbaar (IZB). Als er gekozen wordt voor een jaarthema (wat past bij missionair werk) dan kan het bijvoorbeeld onderwerp ‘getuigend leven’ een aantal keer in de prediking aan de orde komen.

Ook de inzet van een IZB Focustraject behoort tot de mogelijkheden. Hier wordt in de volgende paragraaf nader op ingegaan.

5.7. IZB Focustraject

Een IZB Focustraject geeft vorm en structuur aan een gemeentebreed proces van bezinning en verandering. De verantwoordelijkheid voor het traject ligt primair bij de kerkenraad, en niet alleen bij de ZEC.

Een IZB Focustraject is een leerproces, waarbij twee belangrijke bewegingen beoogd worden:

1) Beweging naar binnen: naar het hart van de gemeente en naar ons eigen hart. Samen in gesprek gaan over wie de Heere God is in ons leven en over wat het betekent om Jezus Christus te (leren) kennen en met Hem te leven

2) Beweging naar buiten: onze ogen, ons hart en ons leven worden geopend voor de mensen om ons heen, juist ook voor hen die Christus niet kennen.

Beide bewegingen worden vanaf het begin gezocht en worden gemeenteleden gestimuleerd om in beweging te komen.

Daarbij zijn de volgende kernwaarden gedefinieerd in het traject:

1) Verlegenheid en verootmoediging
2) Verlangen en verwachting
3) Vervulling en vernieuwing
4) Verdieping en verbreding

Werkwijze van IZB Focustraject

De IZB gaat voor de duur van twee jaar een samenwerkingsovereenkomst aan met de kerkenraad en faciliteert het Focustraject op drie manieren:

1) Het detacheren van een trajectbegeleider vanuit het IZB Focusteam in de gemeente
2) Het aanbieden van gespreksmateriaal dat de rode draad vormt van het Focustraject
3) Het organiseren van uitwisseling tussen de deelnemende gemeenten.

Deze drie componenten maken een integrale benadering mogelijk waarbij heel de gemeente betrokken raakt. Het Focustraject beoogt niet allerlei nieuwe activiteiten op te zetten, maar om bestaande activiteiten (kringwerk, catechese, pastoraat, erediensten, enz.) een nieuwe focus te geven. Ook de GZB en de HGJB, twee organisaties waarmee ook wij als Hervomde Gemeente van Lienden al geruime tijd samenwerken, doen mee in de IZB Focustrajecten. De GZB heeft daarin de stem van de wereldkerk laten horen, wat geleerd kan worden van de kerk in andere delen van de wereld en het zoeken naar echte uitwisseling met hen. De HGJB heeft voor de IZB materiaal ontwikkeld voor kinderen, tieners en jongeren, zodat ook zij actief meedoen aan het traject.

De primaire taken van een trajectbegeleider (vanuit de IZB gedetacheerd) zijn het begeleiden en ondersteunen van de kerkenraad, de predikant en andere relevante groepen binnen de gemeente en het geven van missionaire toerusting.

Het Focustraject bestaat uit themablokken (0-6), die elk ongeveer drie maanden in beslag nemen, startend in september met blok 0 (Focus op Jezus), waarna in januari gestart wordt met blok 1.

Een Focusgroep wordt gevormd die samen met de trajectbegeleider verantwoordelijk is voor de uitvoering en communicatie. Deze groep bestaat uit twee of drie ambtsdragers, waaronder de missionair ouderling, twee gemeenteleden en de trajectbegeleider. De Focusgroep rapporteert aan de kerkenraad.

5.8. Samenvatting

In dit hoofdstuk wordt de volgende deelvraag beantwoordt:

Hoe kunnen we de buiten- en randkerkelijke mensen uit Lienden bereiken met het evangelie?

In paragraaf 4.2 is vastgesteld dat zo'n 600 pastorale eenheden van de Hervormde Gemeente Lienden vrijwel niet of nauwelijks bereikt wordt met het evangelie (67%). Van veel van deze adressen weten we vaak niet of dat we wel huisbezoek vanuit de gemeente op prijs stellen. De komende jaren proberen sectie-ouderlingen zoveel mogelijk in contact te komen met deze adressen, waarbij een goede vastlegging per pastorale eenheid aandacht behoeft. Ook zal er de komende beleidsperiode in de kerkenraad bezinning nodig zijn op de (her)structuring van het bezoekwerk in de gemeente.

Het is de roeping en opdracht om als discipelen van Jezus te getuigen naar de mensen om ons heen. De relaties zijn heel belangrijk om buiten- en randkerkelijke mensen uit Lienden te kunnen bereiken. Daarvoor leent zich een netwerkfocus, waarbij wordt aangesloten op de huidige sociale structuren in Lienden. Daartoe is het belangrijk dat de gemeente toegerust wordt door middel van prediking, gemeenteavonden en ander vormen van communicatie. Daarnaast kan er worden gedacht aan het starten van een IZB Focustraject, waarmee een gemeentebreed proces van bezinning en verandering

wordt opgestart met als uiteindelijk doel verdieping in een leven met de Heere God en levende getuigen zijn van Jezus Christus in een wereld verloren in schuld.

6. Missionair beleid 2019-2022

Inleiding

In de maanden april tot en met juli van 2018 vond in de Hervormde Gemeente Lienden een missionair project plaats. In deze maanden deden kerkelijk werker Pieter-Jan van Halum en evangelisatieouderling Elbert Nap onderzoek naar het missionaire werk in de gemeente, met als doel missionair beleid voor komende 4 jaar vorm te geven. Naar aanleiding van dit project is er een rapport verschenen onder de titel 'Schijn in Lienden'. De uitkomsten van dit rapport zijn besproken in de kerkenraadsvergadering van 13 en 26 september 2018.

Evangelisatieopdracht

De gemeente weet zich geroepen tot getuigenis en dienst aan allen die het Evangelie niet kennen of daarvan vervreemd zijn, zij is gezonden in de wereld: "En Jezus zei tegen hen: Ga heen in heel de wereld, predik het Evangelie aan alle schepselen" (Markus 16:15).

De opdracht om te getuigen wordt in de gemeente gedragen vanuit wat de Bijbel ons zegt: "Maar u bent een uitverkoren geslacht, een koninklijk priesterschap, een heilig volk, een volk dat God Zich tot Zijn eigendom maakte; opdat u de deugden zou verkondigen van Hem Die u uit de duisternis geroepen heeft tot Zijn wonderbaar licht, u, die voorheen geen volk was, maar nu Gods volk bent; u, die zonder ontferming was, maar nu in ontferming aangenomen bent.' (1 Petrus 2: 9-10).

Bij het betuigen van Gods beloften en geboden voor alle mensen en machten om zo mensen te werven voor koning Jezus worden de volgende werkvelden onderscheiden:

- Mensen in Lienden die de Heere God en Zijn Zoon Jezus Christus niet (meer) kennen, in aanraking brengen met het Evangelie van Jezus Christus én hen begeleiden op weg naar een levende relatie met Hem
- Bewustwording bij de eigen gemeenteleden voor de Bijbelse opdracht van zending en evangelisatie
- Zending in Nederland en wereldwijd waarbij wordt aangesloten bij het werk van de Inwendige Zendingsbond en de Gereformeerde Zendingsbond en andere gelieerde of vergelijkbare instanties.

Leiding geven aan de missionaire arbeid in de gemeente

Het leiding geven aan de roeping en verantwoordelijkheid van de gemeente, voor wat betreft haar missionaire opdracht, heeft in de vorige beleidsperiode vorm gekregen door de bevestiging van een evangelistatieouderling. Tijdens deze periode is gebleken dat ondanks deze aanstelling, er onvoldoende gewicht is in de kerkenraad en de belasting niet evenredig is. Daarnaast is tijdens het missionaire project genaamd 'Schijn in Lienden", gebleken dat bij zo'n 600 pastorale eenheden (~67% van het totaal aantal leden) geen bezoek wordt afgelegd door sectie-ouderlingen. Daarom vinden wij dat om al onze leden te bereiken, er minstens een tweede evangelisatieouderling moet worden aangesteld, en het huidige bezoekwerk hervormd dient te worden. Invulling geven aan deze hervorming is een beleidsvoornemen voor de komende periode.

Waar we ons op gaan richten bij het getuigen

Lienden is zendingsgebied. Zeker 2000 van de 2500 huishoudens zijn rand- of buitenkerkelijk. Tegelijkertijd is er meer interactie tussen het gelovige en ongelovige deel van het dorp. Meer

kerkgangers maken onderdeel uit van de voetbalvereniging, Oranjevereniging of buurtverenigingen. Dit schept mogelijkheden maar mensen vinden een openhartig gesprek over het geloof moeilijk

Persoonlijk getuigen

Persoonlijk getuigen vinden mensen over het algemeen lastig. Ze zouden het soms best willen, maar vinden dat ze hier de vaardigheden niet voor hebben. Toch is het onze roeping en opdracht om als discipelen van Jezus van Hem te getuigen. Missionair zijn is grotendeels synoniem aan discipelschap. Het is een levensstijl, geen geïsoleerde actie in een onbekende omgeving (uitzonderingen daargelaten), laat staan een 'kunstje' dat je zo nu en dan opvoert. Veeleer gaat het erom dat je in het alledaagse leven leeft in het licht van Gods Koninkrijk, omdat je Jezus volgt. Veel mensen denken dat getuigen betekent dat je een goed verhaal kunt houden, maar dat is een misvatting. Vertellen over het evangelie is een manier om getuige te zijn, maar er zijn nog veel meer manieren, al zal het nooit helemaal zonder woorden gaan. Getuige zijn is in de eerste plaats in het dagelijks leven volop christen zijn. Leven als volgeling van Christus op een manier die bij hem of haar past. Daar roept Paulus ons vaak toe op. Lees bijvoorbeeld: Titus 2, Filip. 1:27-2:11 of 1 Kor. 10:31-33. Daarin vallen woorden als gastvrijheid, betrouwbaarheid, liefde, geen egoïsme. Getuige zijn is dus in de eerste plaats een manier van leven. Missionair leven is vaak belangrijker dan missionair praten.

Schijn in Lienden

In de komende periode wil de Zending en Evangelisatiecommissie het zichzelf tot doel stellen om de gemeente te begeleiden en stimuleren in het persoonlijk getuigen. Zij zullen toerusting en ondersteuning verzorgen waar dat nodig is. Daarom heeft het rapport als titel: 'Schijn in Lienden'. Een logisch gevolg op de vorige missionaire visie: 'Licht in Lienden'. Meer nog als in de het vorige beleidsstuk, Licht in Lienden, willen we de gemeente door dit rapport oproepen tot hun missionaire opdracht. Vandaar ook de activerende titel: 'Schijn in Lienden', gebaseerd op Filippenzen 2:15:

> *opdat u onberispelijk en oprecht zult zijn, kinderen van God, smetteloos te midden van een verkeerd en ontaard geslacht, waaronder u schijnt als lichten in de wereld,*

Onder deze titel heeft de gemeente als doelstelling geformuleerd: 'De gemeenteleden getuigen in hun omgeving van het werk van Jezus Christus.' Om dit te bereiken zal er gewerkt worden aan een goede communicatie op missionair gebied. Er zal aandacht zijn voor voortdurende missionaire toerusting en er zal een hervorming plaatsvinden op het gebied van missionair bezoekwerk.

Er zijn veel missionaire activiteiten (denk aan VBW en Alpha-cursus), die over het algemeen goed lopen, er is dan ook geen aanleiding om daarin beleid te wijzigen. Niettemin zal door de zendings- en evangelisatiecommissie steeds getoetst worden of deze activiteiten bijdragen aan haar doelstelling.

7. Conclusie

Schijn in Lienden. Dat is de titel geworden van dit rapport, waarin de gemeente bewust wordt gemaakt van haar missionaire opdracht, zoals staat in Filippenzen 2:15:

> *opdat u onberispelijk en oprecht zult zijn, kinderen van God, smetteloos te midden van een verkeerd en ontaard geslacht, waaronder u schijnt als lichten in de wereld,*

Beantwoording deelvragen

We hebben vastgesteld dat de rand- en buitenkerkelijken in Lienden niet of nauwelijks met het evangelie worden bereikt. In dit rapport zijn de volgende deelvragen beantwoord:

Hoe ziet het missionaire werkgebied van Lienden er uit?

Lienden is zendingsgebied. Zeker 2000 van de 2500 huishoudens zijn rand- of buitenkerkelijk.

Welke missionaire activiteiten zijn er in onze gemeente; wat gaat er goed en wat kan er beter?

Er zijn veel missionaire activiteiten in de HG gemeente, waarmee diverse leeftijdscategorieën worden bereikt. De activiteiten lopen goed, maar het blijft nodig om continue te evalueren of de doelgroepen voldoende worden bereikt met het evangelie. Er liggen kansen om ook op zondag niet-kerkelijke mensen met het evangelie te bereiken, bijvoorbeeld door vaker laagdrempelige diensten te organiseren.

Hoe ervaren de betrokken gemeenteleden hun missionaire roeping? Wat hebben zij nodig om deze roeping te versterken, of tot uiting te brengen?

Persoonlijk getuigen vinden mensen lastig. Ze zouden het best willen, maar erkennen dat ze hier de vaardigheden niet voor (denken) te hebben. Maar er lijkt ook sprake te zijn van geestelijke lauwheid in de gemeente. Als het hart vol is van Christus, zal de mond daarvan overlopen. Het is belangrijk dat gemeenteleden persoonlijk gevoed (blijven) worden, in hun persoonlijk leven met God en de prediking. Daarnaast kan er worden gedacht aan het starten van een IZB Focustraject, om de bewustwording en uitvoering van de missionaire opdracht te versterken.

Hoe kunnen we de buiten- en randkerkelijke mensen uit Lienden bereiken met het evangelie?

Randkerkelijken worden weinig tot niet bezocht in onze gemeente (600 pastorale eenheden). Dit vraagt om een bezinning op het bezoekwerk in de gemeente. Relaties zijn heel belangrijk om buiten- en randkerkelijke mensen uit Lienden te kunnen bereiken. Daarvoor leent zich een netwerkfocus, waarbij wordt aangesloten op de huidige sociale structuren in Lienden.

Missionair beleid

Voor het beleidsplan 2018-2022 zijn de volgende speerpunten gedefinieerd naar aanleiding van dit onderzoek:

1. De gemeenteleden getuigen in hun omgeving van het werk van Jezus Christus.
2. De (laagdrempelige) kerkdiensten zijn toegankelijk voor gemeenteleden en gasten.
3. De randkerkelijken worden ook benaderd voor huisbezoek.

8. Bibliografie

Dekker, W., Leede, B. d., & Markus, A. (2014). *Tijd om mee te gaan.* Zoetermeer: Boekencentrum.

Groot, J. d., Jong, N. d., & Markus, A. (2007). *Missionair is mogelijk.* Zoetermeer : Uitgeverij Boekencentrum.

Halum, P. v. (2017). Missionaire gemeenteavond. *In de ontmoeting.* Lienden.

Hoek(red.), J. (2014). *De kerk leeft.* Heerenveen: Uitgeverij Groen.

PKN. (2009). *Pastoraat op de rand.* Utrecht: Protestantse Kerk in Nederland.

PKN, G. S. (2004). *Dienstboek, een proeve deel II.* Utrecht: Vbk Media.

Spies, P. (2017). *De classis van Tiel 1579-1816.*